

בענין: הקובלנה נגד ד"ר רונית ברק

צו לפי סעיף 41 לפקודת הרופאים (נוסח חדש) תשל"ז – 1976

ב- 22.6.10 הגיש המשנה למנכ"ל משרד הבריאות קובלנה נגד ד"ר רונית ברק (להלן הנקבלת). בקובלנה מיוחסת לה התנהגות שאינה הולמת רופא, כאמור בסעיף 41 לפקודת הרופאים (נוסח חדש) תשל"ז – 1976 (להלן הפקודה). לפי הנטען הנקבלת הודיעה לעובדת זרה, שחלתה ואושפזה שהיא סובלת ממחלה קשה ומפושטת, כנראה ממארת והמליצה לה לחזור לארצה. היא עשתה זאת למרות שלא נעשתה לחולה בדיקת רקמות שהיתה מאפשרת אבחנה ברורה יותר, והיא סרבה לאשר את ביצוע הבדיקה האמורה (בדיקת לפרסקופיה אבחנתית). פעילותה האמורה של הנקבלת נעשתה כשהיא מועסקת בחברת מד שרותי רפואה סלע בתפקיד של בקרת אשפוזים וגם כמנהלת מרפאה מקומית לעובדים זרים.

חברת מד עוסקת במתן בטוח רפואי לעובדים זרים. טיבו המיוחד, כמו גם התנאים המיוחדים של בטוח זה לא הובררו. בין המעט שכן הובהר הוא שהבטוח מכסה הוצאות טפולים משך שלושה חודשים מיום גלוי המחלה. עוד הוברר כי החקיקה בארץ שוללת מעובד זר את זכות השהיה בארץ אם חדל לעבוד משך שלושה חודשים.

המפגש בין הנקבלת לבין החולה האמורה היה כחודש לאחר תחילת מחלתה. ביה"ח בו אושפזה ביקש לערוך לה את הבדיקה האמורה, ולצורך כך נעשתה פניה לחברת מד כדי לקבל ממנה אישור. כאמור לעיל בקשה זו נדחתה.

במסגרת זו קוימה פגישה בין השתיים והנקבלת, לאחר שאמרה לה את שאמרה, יעצה לה לחזור לארצה, שם תוכל להיתמך במחלתה ובטפול בה על ידי משפחתה.

מאוחר יותר נתברר שלחולה אין סרטן.

הנקבלת הודתה באמור בקובלנה, והועדה שמונתה ע"י שר הבריאות כדי לרכז את החומר ולשמוע את שיש לנקבלת לאמר, מצאה אותה אשמה בעבירה המשמעתית שיוחסה לה. היא המליצה לשר הבריאות להתרות בנקבלת. התראה היא הפונקציה הנמוכה ביותר הקבועה בפקודה למי שעבר עבירה מעבירות המשמעת המפורטות בסעיף 41 לפקודה. המלצה זו באה בעקבות הסדר טעון שהושג בין הצדדים.

סמכויות הענישה המשמעתית המוקנות בפקודה לשר הואצלו אלי, ודו"ח הועדה, על ההמלצות שבו הועברו לכן אלי.

נוכח ההודאה כאמור בקובלנה, יכלה היתה הועדה ויכולתי כך אני לסיים הדברים בנקודה זו. מסתבר אבל שדברים חמורים שנחשפו במהלך הדיון מחייבים התיחסות קצרה נוספת. התחלתה של החשיפה האמורה, ברקע ונתונים שפורטו בדרך רחבה מאוד בקובלנה, המשבר. בדיון בפני הועדה ובדברים שנשמעו במהלך הדיון מפי הנקבלת, ב"כ הקובל וב"כ הנקבל.

את הפרשה כולה היטיבה לתאר ב"כ הקובל באומרה בין השאר ש"יש לנו סיפור מכוער, בוטה, של מניעת טיפול רפואי", ובמיוחד כשמדובר "לא בחולה רגיל. היא עובדת זרה על כל מה שמשתמע מכך, בשביל בצע כסף". לסיפור זה כך המשיכה ב"כ הקובל ואמרה יש מספר שותפים "האחד זה חברת הבטוח מד שקיבלה כסף, את מיטב כספה של הגברת ... בשביל שכשיגיע יומה, כשתזדקק לטיפול רפואי היא תקבל אותו (ע' 5-6). בהמשך היא אמרה (ע' 11) ש"צריך לצאת מפה מסר מאוד ברור, שמקצוע הרפואה תפקידו, דבר ראשון, שבועת היפוקרטס...".

מדברי הנקבלים עולים ספקות רציניים אם חובה רחבה זו הופנמה בקרב הבטוח הרפואי שמדובר בו, ובעיקר בקרב עובדיו, גם רופאים. היא דיברה על כך שהאינפורמציה בה הוזנה ע"י הא... לכך בחברת הבטוח היתה כ-70-60 אחוז (!) שגויה, וכי היא "לא עמדה על הזכויות או החובות ... של פוליסת הבטוח". דוגמא לכך הוא לטענתה ההוראות שהיא קבלה מהממונים עליה, רופא במקצועו שאמר לה "אנחנו לא משלמים בעבור טפול בשחפת, זה ... של משרד הבריאות". מידע זה איננו נכון לדברי הנקבלת.

היה לה דין ודברים עם אנשי החברה, גם בהקשר למקרה הנדון כאן, עד שהיא נאלצה להכריז שהיא לא תטפל עוד במקרה זה. הטיפול הרפואי שניתן לחולה הידרדר לרמה שצרמה את אוזניהם של רופאים מומחים. ניתנה לה כימותרפיה, בטרם נקבע שהיא לוקה בסרטן. סיכוי הרעלה ואולם גם סיכונים אחרים מטפול כזה יכולים להיות קשים, ומשנודע הדבר למומחים הופסק טפול זה מיד. יתירת זו, לבית החולים בו אושפזה החולה היו נתוני בדיקה רפואית ששללו, ולפחות הטילו למעלה מספק בשאלה אם החולה לוקה בסרטן. מבדיקה זו התעלמו המטפלים בה, בין בשל חוסר תשומת לב, בין מסיבות אחרות שלא הובררו. לפי דברי בא-כוחה של הנקבלת "הם" (ביה"ח - ו.ו) הסתירו את תוצאות הבדיקה.

כאן צריך לאמר שכל האמור לעיל איננו ממצאה, לא של הועדה, גם לא שלי. אלו הם מקצת שבמקצת מדברים, שהם עצמם מקצת שבמקצת מהידוע לנקבלת ו/או ממה שחושף את טפול בענינה.

לא אוכל לאמר יותר מכך, שאם יש ממש בכל מה שסופר, הרי שסומרות שערותיו של כל בן תרבות מהאטימות וחוסר האנושיות שהיא נחלת מי שהופקד לטפל באחד הרבדים הנמוכים של המתגוררים בארץ. אנשים בודדים, זרים, משתכרי לחם צר ומי לחץ, אינם בקיאים בשפה, רחוקים מלהיות מודעים לזכויותיהם, וניתנים לשפט ולחסד בידי אחרים.

אינני סבור שממסד כלשהו יצא ידי חובתו אם לא יורה על בדיקה יסודית של הנעשה בתחום זה. אני רוצה לקוות שלא היה צורך במלים אלו כדי שעבודה זו תחל.

כל הדברים הללו לא הובאו על ידי רק לצורך האמור. יש להם השלכה ישירה על התגובה הראויה לעבירת המשמעת בה נמצאה הנקבלת אשמה. מסתבר שהיא היתה גם כחברת מד, בזמן הארוע כל ויתקה היה כאן חדש, ומה שהוטל עליה הוא תפקיד מינהלי. היא לא היתה בקיאה במה שנדרש ממנה, ואולי חשה את שחשים שכירים רבים, ודאי שכירים שמעמדם איננו קבוע, במקומות עבודתם, סטיה מהנורמות המקובלות בקרב המעסיק שלה תעלה לה בפרנסתה, עוד כשהיא אמא חד הורית לשני ילדים.

האתיקה הרפואית, גם זו הכתובה איננה מכירה בכל אלו בהצעתה לסטיה מכללי האתיקה. כללים אלו, שיש להם זהים בפסיקת בתי המשפט, קבעו וחזרו וקבעו שאין על רופא מרות, זולת מרות התורה הרפואית והשלטתה התקינה בכל מקרה. גם הנקבלת מסכימה שהיא שגתה וההתנהגות הלא הולמת המיוחסת לה מקובלת גם עליה.

עם זאת אי אפשר שלא להביא בחשבון את העובדה שלכאורה ולפי הנטען, היא לא היתה יותר מש.ג. גדולים וחשובים ממנה היו מעורבים בהשלטת מדיניות, שלפי הנטען היא לא רק מדיניות פסולה, אלא מדיניות שיש בה טפל מוסרי וחוקי.

למרביית הצער לא הובאו בפני הועדה נתונים אם ואיזה צעדים ננקטו או ננקטים לבירור עובדות ולהסקה אישית ומוסדית של מסקנות. בנסיבות אלו העמדת הנקבלת בלבד אל עמוד הקלון מותירה מידה גדולה של אי נוחות, אם לנקוט לשון המעטה.

הועדה שחשה אל נכון בקושי הסובב את המאטריה שה..... בפניה הדגישה ובצדק "כי איננו נותנים דעתנו לפרשה הכוללת ... אף (שהיא) פורטה בקובלנה. והיא לא היתה מונחת לפתחה, "לא נפרשה בפנינו תשתית ראייתית, לא שמענו טענות ואין כאמור בהחלטתנו משום נקיטת עמדה לגבי התנהגות אחרת שהיו מעורבים בפרשה....". עם זאת היה די בטענות שהושמעו בפניה כדי לחוש ש"הנקבלת נקלעה שלא בטובתה למסכת אירועים שבה שימשה בתפקיד שולי עם יכולת החלטה מזערית, אם בכלל, אך מצאה עצמה ... בקו האש, בהמשך הדגישה הועדה את היות הנקבלת "כפופה מינהלית ומקצועית להחלטות של אחרים".

אני סומך ידי באופן מלא על דברים אלו, להם מצטרפת העובדה שלדברי הנקבלת הדברים הנחזים להיות בוטים ובלתי מעודנים, אודות הפרוגניזה הצפויה לפעולה, זאת הטעון כלל בטעון שהיא לוקה בסרטן, נאמרו על ידה בשלב בו המידע שהיה בידה נטה באופן ברור לכוון הרע, ומאידיך גיסא, חששה היה שבתוך שלושה חודשים תיזרק החולה לרחוב בארץ זרה, ללא בטוח וללא סעד ותרופה.

לכל אלו יש להוסיף את מבחן המידתיות הפועל לטובתה, כמו גם את מצבה האישי.

בכל הנסיבות הללו אני מאמץ את המלצת הועדה ומתרה בנקבלת. עובדה זו תירשם בתיקה.

ניתן היום

ו. זילר

נשיא (בדימוס) של ביהמ"ש המחוזי בירושלים